

UNES REFLEXIONS SOBRE L'ENSENYAMENT EN CATALÀ A L'ENSENYANÇA OBLIGATÒRIA

Joan Lladonet

El fet que en ple mes d'abril de 1997 descobreixis que hi ha Centres on s'imparteix l'ensenyança obligatòria, que interpreten les lleis vigents d'una manera totalment il·lògica ha fet que, a més de preocupar-me, em decidís a utilitzar una tribuna pública en el món dels ensenyants, per intentar posar una mica de llum allà on pareix que encara hi ha massa foscor. Això sense dubtar que seran molt més els centres on es tendran les coses clares, i, per tant, ja farà anys i panys que fan les coses com cal, i aquest escrit no va adreçat a ells.

El descobriment no és altra que el següent: hi ha centres que manifesten que es fan unes quantes àrees en català, perquè així ho diuen i perquè així ho escriuen en el seu Projecte Lingüístic de Centre, o perquè així ho deixen previst en el Pla Anual de Centre. Resulta que aquests centres on hi ha problemes, tenen una majoria d'alumnat no catalanoparlant, encara que també sigui majoritàriament mallorquí, perquè quasi tots aquests alumnes han nascut a Mallorca, malgrat n'hi hagi que pensin que això no és condició suficient per esser-ho. I també gairebé tots han anat a escola durant el temps que era obligatori l'ensenyament del català. Però aquests alumnes deuen haver rebut un ensenyament molt deficitari d'aquesta llengua, perquè uns quants es dediquen a intentar que l'ensenyament en

general, no es faci en la llengua pròpia de Mallorca. A principi de curs les classes se solen fer de la següent manera:

Llengua oral del professorat: la llengua catalana, llevat de quan s'han de fer alguns aclariments que l'alumnat assegura que no ha entès.

Llengua oral de l'alumnat: de lliure elecció, això és, la llengua castellana, fins i tot alguns i algunes alumnes catalanoparlants temen la reacció dels altres i s'expressen en castellà.

Llengua escrita de l'alumnat: de lliure elecció, això implica que sigui la llengua castellana si són no catalanoparlants. Aquí en els treballs escrits que s'entreguen als professors i professores, ja hi ha alumnes catalanoparlants que s'atreveixen a fer el treball en català.

Així que l'alumnat només té l'obligació de fer la comprensió oral i part de la comprensió lectora en català, ja que també es passa material fotocopiats en castellà.

Això passa a principi de curs, perquè quan arriba mitjan curs, a algunes classes, alguns alumnes ja han aconseguit que si el o la professora s'hi vol trobar bé, l'hagi de fer en castellà. A vegades és la o el professor/a el que es troba millor impartint la classe en castellà. Així és que en acabar el curs, aquella classe planificada per fer-se en català, acaba fent-se majoritàriament en castellà. Com és natural, també s'ha de dir que hi ha molts de professors/es que es mantenen durant tot el curs, tal i com ho feien al principi i que aconsegueixen que el nombre d'alumnes, que fan els treballs escrits en català, augmenti.

Però les estadístiques oficials asseguren que durant aquell any, l'ensenyament en llengua catalana ha crescut espectacularment.

larment, i, en canvi, no hi ha cap responsable oficial que vigili que es faci el que s'ha planificat.

La qüestió que em preocupa és que s'ha acceptat l'asseveració següent: **ensenyar una assignatura amb aquestes condicions significa ensenyar-la en català**, i, per tant, ha de figurar a les estadístiques com a assignatura feta en català. I això de les estadístiques no és que tenguim massa importància, sinó la realitat de l'ús que fan els joves del català al carrer. I aquí hem de fer la **primera reflexió**: quin nivell d'aprenentatge de català poden fer els alumnes, si no es veuen necessitats d'usar la llengua catalana, ni de forma oral ni per escrit?

Avui, com que fer el Projecte Lingüístic no implica cap casta de compromís per part del centre, i com que el fet de fer l'ensenyament en català és opcional per part del professorat, es pot solucionar de la manera següent: per al curs vinent, o el que ara estam fent, planificarem que una assigna-

tura determinada el professor la imparteix en català i que els alumnes podran utilitzar la llengua que vulguin, i que les estadístiques ho reflecteixin com vulguin. El que hem de dir aquí és que si sabem com es reflecteix i com es reflectirà a la realitat, al carrer, a la societat. I tampoc no és que vulgui responsabilitzar només a l'escola de la normalització lingüística. Tots sabem que aquest no és l'únic camí, encara que sí que entenem que és molt important.

La meua opinió és molt clara i senzilla: **la qüestió sobre el significat de fer una assignatura en català, que els alumnes hagin d'aprendre una assignatura en català, és que l'alumnat hi farà les proves orals i escrites, igualment hi farà els treballs que hagi de presentar, i, òbviament, el professorat farà les seves intervencions en llengua catalana. Si els alumnes no han de fer els seus aprenentatges en català, no s'està fent l'assignatura en català.**

Què ens diu la legislació actual sobre aquest tema?

A l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears de 25 de febrer de 1983, article 14, podem llegir: *"La Comunitat Autònoma té competència exclusiva en harmonia amb els plans d'estudis estatals, per a l'ensenyament de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, d'acord amb la tradició literària autòctona. La normalització d'aquesta serà un objectiu dels poders públics de la Comunitat Autònoma."*

Tot i això, ja feia quatre anys que teníem el famós **decret de bilingüisme** que suposava que a les escoles s'hagués d'ensenyar la llengua catalana, i fins i tot, possibilitava tot l'ensenyament en aquesta llengua, a excepció de les altres. Però serà la Llei de Normalització Lingüística de 29 d'abril de 1986, la que possibilitarà una legislació que pugui aconseguir la norma-

ALNO®

La cuina menys comú del mercat

PROCUINE STUDIO
MOBILIARI DE CUINA

C/ Cecili Metel, 5A
Tfs.: 71 75 61 - 71 06 49
Palma de Mallorca

lització d'una llengua que estava en perill de substitució. Malauradament avui en dia podem dir que no ha estat així, perquè no s'han fet les passes necessàries ni hi ha hagut voluntat normalitzadora per part de la majoria dels governants que hem tengut fins ara. A la Llei de Normalització Lingüística, en el títol preliminar, article 1, apartat 2 b diu que un dels objectius de la Llei és *"Assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament. I a l'article 22.1. El Govern de la Comunitat Autònoma, a fi de fer efectiu el dret a l'ensenyament en llengua catalana, ha d'establir els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal d'aquest idioma com a vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament en tots els centres docents."*

Com que el Govern de la Comunitat Autònoma no ha tengut competències en Educació, s'ha aprofitat per fer molt poques coses en matèria de normalització lingüística als centres d'ensenyament. Ha estat el voluntarisme de part del professorat que ha endegat plans per normalitzar els centres on feien feina en aquells moments. D'aquesta manera aviat hi ha hagut centres a totes les Illes que feien l'ensenyament en llengua catalana, abans de la LNL ja n'hi havia. I també hi ha hagut molts de centres que no volien fer tot l'ensenyament en català, però que tenien un o uns quants professors o professores conscienciats que volien ensenyar la seva assignatura en català. I per això havien de fer uns estudis i unes planificacions prèvies, votacions a diferents organismes del Centre i després sol·licitar a la Conselleria de Cultura perquè els atorgàs permís. En aquells moments, dècada dels 80, no hi havia cap professor ni professora que hagués fet aquesta sol·licitud, que no tengués totalment clar que fer la seva àrea en llengua catalana significava que els alumnes farien la comprensió oral, l'expressió oral, la comprensió lectora i l'expressió escrita en llengua catalana, salvant les excepcions dels alumnes que tenguessin alguna dificultat inicial i que ho haurien

d'anar fent d'una forma progressiva, i sempre amb un motiu clar i especificat.

Potser que aquells i aquelles ensenyants que l'any 1997 dubten sobre què significa fer l'ensenyament d'una assignatura en català, encara estaven estudiant la carrera. I aquest escrit no té més objectiu que clarificar-ho d'una vegada.

Per tant avançarem en el temps i amb la legislació amb la mà anirem demostrant que la primera interpretació que varen fer els ensenyants els anys 80, era correcta.

És a l'ordre del conseller de 12 d'agost de 1994, on apareix l'obligatorietat de fer el Projecte Lingüístic de Centre com a planificació de l'ensenyament de les llengües i com a planificació de la normalització lingüística de la llengua catalana, única llengua amenaçada de substitució, i en el preàmbul podem llegir: *El PLC serà l'instrument de planificació que garantirà l'ús progressiu de la llengua catalana, prò-*

de bilingüisme, com a la Llei de Normalització Lingüística, com a l'ordre del conseller Rotger que l'objectiu de l'ensenyament de les llengües oficials en acabar l'escolaritat obligatòria ha de ser que l'alumnat pugui utilitzar normalment i correctament el català i el castellà. **Com és possible que si volem que els alumnes arribin a tenir un bon domini de la llengua catalana, vulguem resoldre el problema negant-los la pràctica de la llengua oral i escrita en altres assignatures que són indispensables per arribar a aconseguir aquest objectiu?** Farem una altra passa endavant i mirarem què diu l'esborrany de decret, que fins ara s'ha anomenat **decret de mínims**. En el moment de la redacció d'aquest escrit encara no s'havia publicat. En el moment de la lectura, deuria haver-se fet. Però a l'esborrany hi podem llegir el següent a l'article 17 a, referit al període d'Educació Infantil: *"Atès el caràcter globalitzador de l'educació infantil, no es concretarà una distribució de temps i d'àrees*

pia de les Balears i de les seves modalitats insulars, com a vehicular de l'ensenyament i de la comunicació del centre, en harmonia amb el castellà i les altres llengües curriculars no oficials". També hi podem llegir tant al primer Decret

per a l'ensenyament en una llengua determinada. Cada centre escolar, en el seu projecte lingüístic, concretarà l'ús de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, amb relació a les diferents àrees del currículum, i en tots els centres s'utilitzarà com

a mínim el mateix nombre d'hores per a les dues llengües oficials."

Per a l'Educació Primària, a l'article 18 a: "En l'educació primària, l'ús de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, com a llengua d'ensenyament de les diferents àrees, serà com a mínim igual al de la llengua castellana".

I per a l'Educació Secundària Obligatoria, article 19 a: "*En l'educació secundària obligatòria s'impartiran en llengua catalana, pròpia de les illes Balears, l'àrea de ciències socials i l'àrea de ciències de la naturalesa. Aquesta implantació es farà de forma progressiva i d'acord amb l'article 9 d'aquest Decret.*" 19 b: "*D'entre les altres àrees, i fins a arribar com a mínim a la meitat del còmput horari, es concretaran en el Projecte lingüístic, quines àrees i a quins grups i nivells s'ensenyaran en aquesta llengua.*" 19c: "*Al final d'aquesta etapa, d'acord amb l'article 20 de la Llei de normalització lingüística en fer referència al domini de la llengua que s'ha d'haver assolit al final del període d'escolarització obligatòria, els alumnes han de tenir competència comunicativa plena en llengua catalana -en la llengua oral que és pròpia del seu entorn d'aprenentatge, i en la llengua escrita, bàsicament en la varietat estàndard més pròpia de l'àmbit de les illes Balears- i de la llengua castellana.*"

Fins aquí la legislació vigent i la que s'ha preparada. Tant si n'usam una com l'altra, ens serveixen igual per argumentar el significat de fer l'ensenyament en llengua catalana. Per això en primer lloc hem d'aclarir una sèrie de conceptes: **Què significa llengua vehicular de l'ensenyament? I normalització? I ús normal com a vehicle usual?**

Al *Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans* de 1995, podem llegir que **llengua vehicular** és la llengua de comunicació entre parlants de llengües matrials diferents, i a *Guia per a l'elaboració del Projecte lingüístic de centre de SBERT, LLADÓ, MUNAR I VIVES*

(1995), editada per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, podem llegir a la pàgina 11 que **llengua vehicular** és la llengua habitual entre l'alumnat i el professorat i és la que serveix com a mitjà habitual per realitzar els altres aprenentatges.

Pareix que queda mínimament clar que si l'objectiu de les lleis actuals és aconseguir que la llengua catalana arribi a poder ser la llengua vehicular de l'ensenyament, això es farà perquè els alumnes faran el màxim de pràctiques possibles, tant de llengua oral com de llengua escrita. Hi rebran l'ensenyament i hi faran els aprenentatges.

La **normalització lingüística**, segons el *Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans* és el procés sociocultural pel qual una comunitat lingüística articula un pla d'actuacions encaminades a evitar que la seva llengua, en contacte amb una altra, es vegi sotmesa a una restricció funcional i a una reducció formal progressives i, eventualment, a la seva substitució per aquesta segona.

Quin nivell d'aprenentatge de català poden fer els alumnes, si no es veuen necessitats d'usar la llengua catalana, ni de forma oral ni per escrit?

Totalment d'acord amb aquesta definició, hi afegiré la que a mi m'ha quedat després de la meua experiència docent i d'haver llegit uns quants llibres de Sociolingüística que parlen sobre aquesta qüestió: La normalització lingüística és un procés mitjançant el qual una llengua va recuperant tots els àmbits d'ús que havia perdut, en estar en contacte amb una altra que l'havia anat substituint. El contrari de normalització lingüística seria la substitució lingüística que significa la desaparició d'una llengua. En el nostre cas, de la llengua catalana. I el que es pretén és precisament evitar-ho.

I això s'aconsegueix perquè els alumnes van augmentant els seus àmbits d'ús de la llengua catalana, i quan fan una assignatura en català, usen la llengua oral i la llengua escrita en català. I això significarà normalitzar la llengua catalana en el centre.

Què hem de dir de l'**ús normal com a vehicle usual**, sinó una repetició de tot el que hem dit. Que als Centres hem utilitzat unes estratègies educatives, uns mètodes d'ensenyament, una llengua vehicular, que ha possibilitat que els alumnes l'apreguessin, perquè l'empraven, i d'aquesta manera hagin pogut arribar a usar-la amb tota normalitat, i d'una manera habitual en la seva relació amb el professorat, amb l'alumnat i a les classes que es feien en llengua catalana. Segurament no farà falta explicar quina ha de ser la llengua ni com s'ha d'utilitzar dins les classes que es fan en llengua castellana, anglesa, francesa, alemanya, etc.

Referent a aquests aspectes que hem tractat, de la *Guia per a l'elaboració del Projecte lingüístic de Centre*, que hem citat anteriorment, podem extreure'n els següents fragments: "*El paper del centre escolar, com a nucli de formació i com a referent cultural, ha de proporcionar a l'alumnat el marc adequat perquè les mancances lingüístiques en els àmbits social cultural i familiar siguin compensades*". Aquesta explicació ens indica d'una manera absolutament clara, que quan sapiguem que el nostre alumnat té moltes mancances en la nostra llengua, no serà perquè adoptem la postura de fer els mínims en la llengua que dominen menys, sinó que hauré de fer els màxims perquè així actuarem d'una manera compensatòria.

També hi trobam "*La presència del català en tots els àmbits d'ús, interns i externs, tant a nivell oral com escrit, ha de ser objecte ineludible de planificació per part del centre*". Crec que aquest fragment no necessita cap explicació addicional. Només una altra petita reflexió servirà per aclarir-nos els dubtes que encara poguéssim tenir.

Bases teòriques per comprendre què significa fer l'ensenyament d'algunes àrees o de totes en llengua catalana.

En principi pareix molt simple i està explicada suficientment, des del punt de vista sociolingüístic, la necessitat de recobrar àmbits d'ús per a la llengua que havia estat perseguida i anorreada. L'ensenyament de les àrees del currículum són àmbits d'ús que es pretenen recuperar. Però quines bases teòriques podem argüir a favor de l'ensenyament en una llengua que vol esser recuperada? Per fer l'explicació que ve a continuació em basaré en dos articles apareguts a la revista *COM ensenyar català als adults* de setembre de 1987: *Aprentatge i adquisició* de Earl W. STEVICK i *Teoria de l'aprentatge* de Jack C. RICHARDS i Theodore S. RODGERS, traduïts de l'original anglès. Parlen i intenten diferenciar l'aprentatge de l'adquisició. Assenyalen que l'adquisició d'una llengua es produeix d'una forma natural i normal. Seria la manera com totes les persones han après la seva primera llengua i l'aprentatge seria allò que pretén fer una tercera persona quan vol que una altra acceleri el procés de l'adquisició. Seria, per exemple, el que es fa a les escoles, que pretenen que els alumnes facin aprenentatges per accelerar les seves adquisicions. Els aprenentatges de matemàtiques serveixen per aprovar l'assignatura quan es realitzen proves o exàmens, en canvi l'adquisició seria quan l'alumne es capaç d'anar a comprar a una botiga i comprar una sèrie de coses. Saber quan gasta i si paga amb un bitllet determinat, conèixer quan li han de tornar.

Quant a l'aprenentatge de la llengua catalana, podríem pensar en l'aprenentatge de normes, regles fonètiques, ortogràfiques, sintàctiques, morfològiques, lèxiques, etc.

Aquest coneixement seria útil per aprovar l'assignatura, però solament quan es troben en una situació quotidiana i són capaços de comprendre o expressar-se oralment i de comprendre els textos escrits i saber-los utilitzar, si en aquests moments saben fer un bon ús de l'aprenentatge de les regles que han après, podem dir que han realitzat una adquisició de la llengua. I si l'escola té poques situacions reals, que quasi sempre s'han de simular, respecte a la llengua, s'ha de dir que usar-la en un context que no sigui la classe específica, sinó la d'altres matèries, és el lloc idoni perquè els alumnes puguin demostrar que han fet al-

gun tipus d'adquisició de la llengua catalana. Aquestes adquisicions s'han de provocar dins la classe de llengua, però les classes de les altres àrees són llocs fonamentals.

Un altre argument seria que ja l'any 1981, quan al Principat varen fer el I Simposi sobre l'ensenyament del català als no catalanoparlants, ja es va arribar a la conclusió que l'ensenyament durant 3 hores de l'assignatura de català, no servia per aprendre la llengua pròpia del país a quasi un 50% de l'alumnat no catalanoparlant. I d'allà ja varen sortir els primers agosarats que es varen dedicar a fer immersió i varen demostrar que estaven en el bon camí, per molt que l'escola mai no serà un lloc des-

del qual es pugui garantir la normalització lingüística, però parlem de què es pot fer. Quan a la majoria de comarques barcelonines s'ha demostrat l'èxit obtingut per la immersió lingüística, aquí ens estam plantejant, arribar a fer un 50% d'ensenyament en català, sense saber què vol dir fer ensenyament en català. Quan trobam que sorgeixen a tot arreu contraris de la normalització lingüística del català: defensors de la llibertat de tria de llengua en arribar a l'escola, detractors de la unitat de la llengua, contraris a fer la immersió lingüística en llengua catalana, abanderats del castellà amenaçat, etc., aquí ens trobam que la gent més o manco conscienciada per dur endavant programes de normalització lingüística, dubta davant l'obligatorietat que suposa per a l'alumnat fer l'ensenyament d'una assignatura en català, que suposa que haurà d'escoltar i entendre les explicacions del professorat en català, haurà d'expressar-se en aquesta llengua, igualment hi haurà de llegir el llibre de text i d'altre material complementari i hi haurà de fer els treballs i les proves escrites avaluadores.

Existeix també aquell argument de tots sabut que és que s'aprèn a fer qualsevol cosa quan aquesta cosa es fa, per tant s'aprèn a usar una llengua quan aquesta s'usa. No crec que necessitem cap autoritat que ens ho confirmi, però Josep Maria ARTIGAL al llibre *La immersió a Catalunya*, reproduïx les cites següents: "l'única manera com es pot aprendre a utilitzar el llenguatge és usant-lo en situacions comunicatives" de Bruner, i referint-se a una segona llengua, "és com a usuaris de la nova llengua que esdevenim aprenents d'aquesta llengua" de Di Pietro. És clar que les situacions comunicatives, a l'escola, s'han de simular, però el fet d'usar la llengua a una assignatura diferent, ja és una situació comunicativa.

Reprenem la discussió i orientacions finals

La situació actual pot convertir-se en alarmant, perquè si avui l'ensenyament en català és un acte de voluntarisme, demà, ja aprovat el decret de mínims (mentre estava escrivint aquest article ha dimitit el conseller de Cultura), resultarà que es vol arribar a un bilingüisme escolar igualitari, que se suposa que es farà de la manera següent:

- una part de l'horari escolar dedicada a l'ensenyament de la llengua catalana.
- una part igual de l'horari escolar dedicada a l'ensenyament de la llengua castellana.
- una part de l'horari escolar dedicada a la llengua anglesa, i d'altres si n'hi ha més.
- de la resta de matèries, s'han d'impartir el mateix nombre d'hores en llengua catalana i en llengua castellana.

Si resulta que el 50% en castellà, es fa efectivament en castellà, ja que així es fa a tot arreu, i del 50% en català, a molts de centres els alumnes només hi fan una o dues habilitats lingüístiques, això voldrà dir que, valorant cada una de les habilitats lingüístiques com un 25%, del 50% corresponent, el resultat global i real serà aquest:

- Ús del castellà per part dels alumnes = 85%
- Ús del català per part dels alumnes = 15%

On són les parts iguals? Seguiriem com sempre amb les parts i quarts. I ja hem trobat la solució per a tots aquells que no volen fer l'ensenyament en català.

El darrer argument que vull rebatre és aquell que diu: **No es pot obligar els i les alumnes a parlar i escriure en una llengua determinada en una matèria del currículum, perquè és antidemocràtic i anti no sé què.** A aquestes persones els contestaré amb una bateria de preguntes: **No és obligatori fer l'aprenentatge en llengua anglesa, oral i escrita, a Anglaterra? No és obligatori fer l'aprenentatge en llengua francesa, oral i escrita, a França? No és obligatori fer l'aprenentatge en llengua castellana,**

oral i escrita, a Castella? No és obligatori haver d'estudiar Matemàtiques a l'alumnat de l'educació obligatòria? No és obligatori haver d'estudiar Plàstica a l'alumnat de l'educació obligatòria? No obligam als àrabs a estudiar en una llengua que no és la seva? I als xinesos? I als japonesos?

No és obligatòria l'assistència de l'alumnat a l'educació obligatòria? No és obligatori demostrar un determinat comportament per poder assistir a classe, a l'educació obligatòria? No és obligatori que l'alumnat hagi de fer tots els treballs obligatoris que els ha posat el professorat per aprovar les assignatures? I tot això significa que les escoles no són democràtiques? Seguiu fent-vos preguntes fins a l'infinit i contestau-les.

En principi pareix molt simple i està explicada suficientment, des del punt de vista sociolingüístic, la necessitat de recobrar àmbits d'ús per a la llengua que havia estat perseguida i anorreada

Després de demanar a persones que han lluitat per aconseguir la normalització lingüística de la nostra llengua en aquesta dissortada terra, he aconseguit respostes clares i nítides en el sentit que us he explicat, i he obtingut respostes ambigües, respostes que no deixaven les coses massa clares. Desig que les persones que assessoren sobre aquests temes, deixin d'esser simples tècnics de **comprensió lectora** (que ajuden a entendre textos escrits) i que actuïn com a tècnics **sociolingüístes** de veritat (si és que dir això no és una bestiesa) perquè si no s'aclareix aquest tema, no hauré avançat cap passa. Us recordaré unes paraules de Josep M. LLOMPART a *Reflexions sociolingüístiques des de Mallorca*, publicat a la revista COM, de desembre de 1987: *"El problema no és, doncs, el català com a llengua de cultura, sinó el català*

com a llengua d'ús. És el perill que jo anomeno llatinització del català, és a dir, el perill que corre de seguir un procés similar en alguns aspectes del llatí. Pensem que el llatí va ésser a tot l'Occident la llengua més alta fins gairebé el segle XIX. En el carrer ningú no l'emprava ja, havia perdut totes les posicions en el nivell baix; però era l'idioma de màxim prestigi, el gran idioma de cultura. Era la llengua de la filosofia -fins que a poc a poc ho va deixar de ser-, era l'idioma de la ciència -fins que a poc a poc ho va deixar de ser-, era l'idioma de la poesia -fins que a poc a poc ho va deixar de ser. Fins no fa gaire va ser encara l'idioma de la litúrgia catòlica romana, i també d'aquest últim reducte ha estat finalment expulsat. És la fi de tota llengua de cultura que només és llengua de cultura. Vet ací el perill greu i profund que amenaça avui en dia el català i davant el qual hem d'adoptar les precaucions més fermes".

Deu anys després, s'ha adoptat alguna precaució per part dels poders públics?

Després d'haver-se demostrat al Quebec que la normalització del francès davant l'anglès, era el sistema d'immersió lingüística a l'escola. Després que al Principat de Catalunya i a Mallorca s'hagi demostrat que l'únic sistema que hi havia perquè al final de l'escolarització obligatòria es dominassin igualment els dos idiomes (català i castellà), era l'ensenyament totalment en llengua catalana, ara en el mes de juny de 1997 se'ns vol fer creure que tenim la Seu plena d'ous perquè es publicarà (si el conseller nou l'assumeix) un decret de mínims que parla de llengua voluntària o a escollir en el primer ensenyament, i després d'un 50%, i de forma tan ambigua.

Si aquestes són les precaucions, no hi ha cap dubte que es compliran els vaticinis de Josep Maria Llompart (que sempre va ésser optimista) i la llengua catalana no arribarà a finals del segle XXI. Si això passa, els polítics que ostenten el poder (principalment) i tots els altres en serem responsables. □